

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์โคนมบ้านป่าดิ่งห้วยหม้อ จำกัด อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมบ้านป่าดิ่งห้วยหม้อ จำกัด
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมบ้านป่าดิ่งห้วยหม้อ จำกัด
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ของการดำเนินงาน ตลอดจนแนวทางและวิธีการแก้ไข

จำนวนประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมบ้านป่าดิ่งห้วยหม้อ จำกัด ในอำเภอสันกำแพง และนอกอำเภอ ได้แก่ กิ่งอำเภอแม่อน และอำเภอคอยสะเก็ด รวมประชากรตัวอย่าง 112 ราย ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนการทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์ค่าไคสแควร์ มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่จะเป็นชาย ถึงร้อยละ 93.8 จะมีอายุอยู่ในระหว่าง 41 – 50 ปี ถึงร้อยละ 44.7 มีอายุเฉลี่ย 41.81 ปี สถานภาพสมรสพบว่าส่วนใหญ่สมรสแล้วอยู่ด้วยกัน ถึงร้อยละ 89.3 มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่เรียนระดับชั้น ป.4 ถึงร้อยละ 69.6 รองลงมาจบการศึกษาสูงกว่า ป.4 คิดเป็นร้อยละ 25.9 ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์อยู่ในระดับมากถึงร้อยละ 84.8 ส่วนระยะเวลาที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ จะอยู่ในช่วง 1 – 4 ปี ถึงร้อยละ 67.9 จำนวนสมาชิกในครอบครัว ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1 – 4 คน คิดเป็นร้อยละ 71.4

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองทั้งหมด ถึงร้อยละ 77.7 มีที่ดินเฉลี่ย 6.37 ไร่ต่อราย ลักษณะแรงงานทางการเกษตร ส่วนใหญ่จะใช้จำนวนสมาชิกในครอบครัว 1 – 2 คน เป็นแรงงานทางการเกษตร ถึงร้อยละ 78.6 ส่วนจำนวนแรงงานจ้างในการประกอบการเกษตรส่วนใหญ่จะจ้าง 1 – 5 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 และอัตราค่าจ้างส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 100 – 150 บาท ถึงร้อยละ 94.8 อัตราจ้างเฉลี่ย 115.53 บาท มีหนี้สินส่วน

ใหญ่อยู่ระหว่าง 3,000 – 100,000 บาท มีหนี้สินเฉลี่ย 172,796.00 บาท จากสมาชิกสหกรณ์ โคนมที่มีหนี้สินจำนวน 82 ราย มีรายได้ต่อเดือน อยู่ในระหว่าง 2,000 – 10,000 บาท มีรายได้เฉลี่ย 10,244.58 บาทต่อเดือน อาชีพหลัก นอกเหนือจากการเลี้ยงโคนม ส่วนใหญ่ทำนา ถึงร้อยละ 33.9 อาชีพรอง ส่วนใหญ่รับจ้าง ถึงร้อยละ 48.2 รายได้จากการทำการเกษตรในปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1,000 – 50,000 บาท รายได้เฉลี่ย 79,135.71 บาท รายได้นอกภาคเกษตร ในปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 500 – 50,000 บาท รายได้เฉลี่ย 30,413.04 บาท จากสมาชิกสหกรณ์ โคนมที่มีรายได้นอกภาคเกษตรในปีที่ผ่านมา 69 ราย

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคม

ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่คณะกรรมการสหกรณ์จะเป็นคนเดิม ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง มีการพบปะกับเจ้าพนักงานการเกษตรทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเกี่ยวกับเรื่องโคนมเฉลี่ย 1.69 ครั้งต่อเดือน และส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม ถึงร้อยละ 79.5

ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีจำนวนโคนม 10 – 20 ตัว ถึงร้อยละ 48.2 มีจำนวนโคนมเฉลี่ย 12.48 ตัว เป็นโคนมเพศเมียที่ให้นมเฉลี่ย 5.97 ตัว เป็นโคนมเพศเมียที่ไม่ให้นมเฉลี่ย 6.51 ตัว ปริมาณน้ำนมดิบส่วนใหญ่อยู่ในช่วงน้อยกว่า 180 กิโลกรัมต่อวัน ถึงร้อยละ 97.3 มีปริมาณน้ำนมดิบเฉลี่ย 55.69 กิโลกรัมต่อวัน ราคาน้ำนมดิบเฉลี่ย 10.07 บาทต่อกิโลกรัม รายได้จากการผลิตน้ำนมดิบเฉลี่ย 226,392.30 บาทต่อปี รายได้จากการขายโคเฉลี่ย 18,863.39 บาทต่อปี รายได้จากการขายมูลโค 3,185.71 บาทต่อปี รายได้รวมทั้งหมดจากการเลี้ยงโคนม ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 700 – 1,000,000 บาท รายได้รวมทั้งหมดเฉลี่ย 253,281.30 บาท มีการเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์ โคนม 1 – 5 ครั้ง ถึงร้อยละ 72.3 เฉลี่ย 2.9 ครั้งต่อปี มีการเข้าร่วมการอบรมด้านการเลี้ยงโคนม 1 – 4 ครั้ง ถึงร้อยละ 65.2 เฉลี่ย 1.45 ครั้งต่อปี

การดำเนินงานของสหกรณ์

1. การประชุม

ก. การประชุมประจำปี เป็นการประชุมใหญ่ปีละ 1 ครั้ง หลังจากปีบัญชีของสหกรณ์ เป็นการประชุมที่ประธานสหกรณ์ คณะกรรมการสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ทุกคน และพนักงานสหกรณ์ ได้รับทราบผลการดำเนินงานของสหกรณ์ รวมทั้งสรุปในเรื่องการเงินของสหกรณ์ ผลงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่สหกรณ์จะดำเนินการในปีต่อไปในที่ประชุม

ข.การประชุมประจำเดือน มีการประชุมเดือนละครั้ง ทุกวันที่ 10 ของเดือน หรือถ้าเปลี่ยนแปลงก็จะมี การแจ้งล่วงหน้า เป็นการประชุมที่สหกรณ์จัดประชุมเพื่อแจ้งข่าวสารแก่สมาชิก ตลอดจนแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่สมาชิกเสนอ

2.การอบรม

โดยสหกรณ์จะเป็นตัวประสานงานระหว่างปลุสค์ตัวจังหวัดกับปลุสค์ตัวอำเภอ หรือ อสค. ในการอบรมสมาชิกสหกรณ์ที่ต้องการเลี้ยงโคนม ต้องมีการอบรมก่อนเลี้ยงโคนม หรือหากทางปลุสค์ตัวจังหวัด หรือปลุสค์ตัวอำเภอจะเข้ามาให้การอบรมแก่สมาชิกสหกรณ์ก็ต้องผ่านมาทางสหกรณ์ โดยการอบรมนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของสหกรณ์ร้องขอ หรือทางปลุสค์ตัวเข้ามาตามโครงการต่าง ๆ ในรูปแบบของวิทยากรหรือเอกสารต่าง ๆ

3.จัดหาอาหารสัตว์ และยาบำรุงสัตว์ หรือในบางครั้งมีการจัดหาโคพันธุ์ มาจำหน่ายให้สมาชิกในราคายุติธรรม ซึ่งในปีที่ผ่านมาสหกรณ์มีกำไร 42,913.46 บาท

4.ธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบจากสมาชิก ซึ่งนํ้านมดิบจากสมาชิกทั้งหมดสหกรณ์จะเป็นผู้รับซื้อ ภายใต้เกณฑ์ที่สหกรณ์กำหนด แล้วจำหน่ายให้กับบริษัทเอกชน ซึ่งในปีที่ผ่านมาสหกรณ์มีกำไร 187,427.46 บาท

5.คืนเงินปันผลค่าหุ้นให้แก่สมาชิกสหกรณ์ ในกรณีที่สหกรณ์มีกำไร

6.รับสมาชิกสหกรณ์เพิ่ม ในกรณีที่มิผู้สนใจในด้านการเลี้ยงโคนมโดยผู้สมัครจะต้องเสียค่าธรรมเนียม ค่าบำรุงสหกรณ์ ค่าหุ้นแรกเข้า และต้องผ่านการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมด้วย

การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยกำหนดให้ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน ระยะเวลาที่เป็นสมาชิก จำนวนสมาชิกในครอบครัว ขนาดของที่ดิน จำนวนแรงงานจ้าง หนี้สิน อาชีพนอกภาคเกษตร การเคยมีตำแหน่งภายในกลุ่มสหกรณ์ ตำแหน่งภายในกลุ่มสหกรณ์ การพบปะกับเจ้าพนักงานการเกษตรทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเกี่ยวกับเรื่องโคนม ตำแหน่งผู้นำทางสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ การเข้าร่วมการอบรมด้านการเลี้ยงโคนม ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ จำนวนโคนม ปริมาณนํ้านมดิบ รายได้ของสมาชิก

จากการวิเคราะห์พบว่า

อายุของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับจำนวน โคนม ปริมาณน้ำนม และรายได้ของสมาชิกสหกรณ์

ระดับการศึกษาของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับจำนวนโคนม ปริมาณน้ำนม และรายได้ของสมาชิกสหกรณ์

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับจำนวนโคนม ปริมาณน้ำนม และรายได้ของสมาชิก สหกรณ์

ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติกับจำนวนโคนม ปริมาณน้ำนม และรายได้ของสมาชิกสหกรณ์

จำนวนสมาชิกในครอบครัวของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติกับจำนวนโคนม ปริมาณน้ำนม และรายได้ของสมาชิกสหกรณ์

ขนาดของที่ดินของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับจำนวนโคนม ปริมาณน้ำนม และรายได้ของสมาชิก

จำนวนแรงงานจ้างของสมาชิกสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับปริมาณน้ำนมดิบ ที่ระดับ 0.05 แต่จำนวนโคนม และรายได้ของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ

หนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ จำนวนโคนม ปริมาณน้ำนม และรายได้ของสมาชิกสหกรณ์

อาชีพนอกภาคเกษตรของสมาชิกสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับจำนวนโคนม และปริมาณ น้ำนมดิบ ที่ระดับ 0.05 แต่รายได้ของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ

การเคยมีตำแหน่งภายในกลุ่มสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับจำนวนโคนม ที่ระดับ 0.05 แต่ ปริมาณน้ำนมดิบ และรายได้ของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ

ตำแหน่งภายในกลุ่มสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับจำนวนโคนม และ ปริมาณน้ำนม ที่ระดับ 0.05 แต่รายได้ของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ

การพบปะกับเจ้าพนักงานทางการเกษตรทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการของสมาชิกสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับรายได้ของสมาชิกสหกรณ์ ที่ระดับ 0.05 แต่จำนวนโคนมและปริมาณน้ำนม พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สถานภาพตำแหน่งผู้นำทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับจำนวนโคนมและปริมาณน้ำนม ที่ระดับ 0.05 แต่รายได้ของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับจำนวนโคนม ปริมาณน้ำนม และรายได้ของสมาชิกสหกรณ์

การเข้าร่วมการอบรมด้านการเลี้ยงโคนมของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับปริมาณโคนม ปริมาณน้ำนม และรายได้ของสมาชิกสหกรณ์

อภิปรายผล

จากการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และสังคม มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ คือ

จำนวนแรงงานจ้างของสมาชิกสหกรณ์ซึ่งมีความสัมพันธ์กับปริมาณน้ำนมดิบ แสดงว่าเมื่อจำนวนแรงงานจ้างที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ก็จะส่งผลให้มีการเลี้ยงดูที่ดีขึ้น มีการดูแลโคนมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะด้านการจัดการอาหารสัตว์ให้แก่โคนมในเรื่องอาหารหยาบซึ่งเป็นอาหารที่สำคัญของสัตว์เคี้ยวเอื้อง เพราะสมาชิกสหกรณ์ส่วนมากไม่ได้มีการเตรียมในเรื่องการปลูกหญ้าซึ่งเป็นอาหารหลักของโคนม แต่จะมีการใช้อาหารที่ทดแทน สามารถใช้เลี้ยงแทนได้

อาชีพนอกภาคเกษตรของสมาชิกสหกรณ์โคนมซึ่งมีความสัมพันธ์กับจำนวนโคนม และปริมาณน้ำนม แสดงว่า การมีอาชีพเสริมนอกภาคเกษตร ทำให้สมาชิกสหกรณ์มีรายได้เพิ่มมากขึ้นในส่วนนี้ จึงทำให้สมาชิกสหกรณ์มีทุน หรือมีเงินสำรองไว้ใช้ในกรณีที่มีการจ่ายเงินค่าเช่า โดยไม่ได้รับความเดือดร้อนจนต้องมีการลดจำนวนโคนมลง

การเคยมีตำแหน่งภายในกลุ่มสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์ซึ่งมีความสัมพันธ์กับจำนวนโคนม แสดงว่า ในการที่เคยมีตำแหน่งภายในกลุ่มสหกรณ์ ทำให้ทราบและรับรู้ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์โคนม และปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับโคนม ทำให้มีการปรับปรุงแก้ไขในฟาร์มของตัวเอง จนทำให้มีจำนวนโคนมเพิ่มมากขึ้น

การมีตำแหน่งภายในกลุ่มสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์ซึ่งมีความสัมพันธ์กับจำนวนโคนมและปริมาณน้ำนมดิบ แสดงว่า การมีตำแหน่งภายในกลุ่มสหกรณ์ และเป็นสมาชิกสหกรณ์ โดยมีการเลี้ยงโคนมด้วย ทำให้มีส่วน ในการรับรู้ปัญหา มีส่วนในการตัดสินใจในการดำเนินงานของ

สหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ จันทนา (2538 : (11)) กล่าวว่า ประธานซึ่งเป็นตำแหน่งภายในกลุ่มมีส่วนช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการทำกิจกรรมกลุ่ม มีส่วนทำให้การดำเนินงานกลุ่มประสบผลสำเร็จ และบุปผา (2538 : (10)) กล่าวว่า การมีอำนาจในตำแหน่งของประธานกลุ่ม มีส่วนและมีผลทำให้สถานการณ์กลุ่มมีผลสำเร็จได้ และการรู้หลักเกณฑ์ และแนวทางที่จะทำให้สหกรณ์ดำเนินไปในทางที่ประสบผลสำเร็จ จึงมีความรู้ความเข้าใจ รู้สภาพภายในสหกรณ์ว่ายังสามารถที่จะดำเนินอยู่ได้ จึงส่งผลให้มีการเลี้ยงโคนมเพิ่มมากขึ้น และมีการจัดการเลี้ยงดูในด้านต่าง ๆ ของโคนม ทำให้มีปริมาณน้ำนมดิบ (วัน) เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

การพบปะกับเจ้าพนักงานทางการเกษตรทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการของสมาชิกสหกรณ์ซึ่งมีความสัมพันธ์กับรายได้ของสมาชิกปี แสดงว่า ในการพบปะกับเจ้าพนักงานทางการเกษตรแต่ละครั้ง ต้องมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และมีเรื่องเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมด้วย ทำให้มีการช่วยกันคิดที่จะแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะการพูดคุยกับเจ้าพนักงานทางการเกษตรซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ นั้น จะช่วยให้สมาชิกสหกรณ์รู้แนวทางในการแก้ไขปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ได้ถูกต้องดีขึ้น จนส่งผลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

สถานภาพตำแหน่งผู้นำทางสังคมของสมาชิกสหกรณ์ซึ่งมีความสัมพันธ์กับจำนวนโคนมและปริมาณน้ำนมดิบ แสดงว่า ในการมีตำแหน่งในสังคมซึ่งในภาวะผู้นำ ต้องมีการพบปะกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในด้านเลี้ยงโคนมได้ ทำให้สมาชิกสหกรณ์ที่มีสถานภาพตำแหน่งผู้นำทางสังคม อันได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน กรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำเยาวชน ผู้นำเกษตรกร และปศุสัตว์อาสา ที่จะผลักดันให้ตัวเองประสบความสำเร็จ มีจำนวนโคนม และปริมาณน้ำนมดิบเพิ่มมากขึ้น จนส่งผลให้มีรายได้จากการเลี้ยงโคนมเพิ่มมากขึ้น และเป็นตัวอย่างให้แก่สมาชิกสหกรณ์

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการและสมาชิกสหกรณ์

คณะกรรมการและสมาชิกสหกรณ์ได้เสนอข้อคิดถึงปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมบ้านป่าตึงห้วยหม้อ จำกัด ในอำเภอสันกำแพง ได้แก่ สหกรณ์ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินกิจกรรม ระบบการทำงานไม่ดีเท่าที่ควร ด้านตลาดไม่คงที่ทำให้มีปัญหามาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงปิดเทอม การเงินไม่โปร่งใส สุขภาพโคนม ปัญหาโคผสมไม่ติด ปัญหาระหว่างประธาน กรรมการ สมาชิก และพนักงานสหกรณ์ เกี่ยวกับการเข้าร่วมประชุม การรับรู้ปัญหาและการยอมรับเหตุผล

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสหกรณ์ คณะกรรมการและสมาชิกสหกรณ์ได้ให้ความเห็นไว้ ดังนี้ ควรมีการประชุมพบปะกันของคณะกรรมการและสมาชิกสหกรณ์ เพื่อชี้แจงปัญหา รับรู้ ปัญหาทุกอย่างของสหกรณ์ เพื่อที่จะช่วยกันแก้ไข และรัฐบาลควรสนับสนุนในด้านทุนหมุนเวียน หรือเงินทุนสำรอง แหล่งเงินกู้ ให้สหกรณ์ เพื่อให้เงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานกลุ่ม สหกรณ์ เนื่องจากการจ่ายเงินล่าช้า และต้องการปรับปรุงระบบการผลิตให้ดียิ่งขึ้น ควรให้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปดูแลในเรื่องสุขภาพโคนม ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่สมาชิกสหกรณ์ให้ มากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์โคนมบ้านป่าตึงห้วยหม้อ จำกัด ในอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1.การบริหารงานของคณะกรรมการสหกรณ์ ควรจะให้ความรู้เรื่องบทบาทหน้าที่ของแต่ละตำแหน่งหน้าที่ ไม่ควรปล่อยให้ประธานปฏิบัติงานแต่เพียงผู้เดียว ควรมีการแบ่งงานกันทำแต่ละหน้าที่โดยไม่ก้าวถ่วงซึ่งกันและกัน แต่ก็มีภาระประสานงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.การจัดการและการดำเนินธุรกิจ ควรจะมีการระดมเงินทุน อาจมีการเพิ่มค่าหุ้นขึ้นโดย ต้องมาจากการประชุมเห็นชอบของสมาชิกทุกคน เพื่อเป็นทุนในการดำเนินธุรกิจของกลุ่มให้ เข้มแข็ง เป็นการเสริมสร้างฐานเพื่อรองรับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐและองค์กรใน ท้องถิ่นและจัดอบรมเพื่อสร้างวินัยทางการเงินและการคลัง โดยเฉพาะผู้รับผิดชอบในด้านการเงิน

3.เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ควรให้มีการสนับสนุนในการการ ปลูกหญ้าเลี้ยงวัวนม โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมความเป็นไปได้ในการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์เอง แทนที่จะใช้อาหารสัตว์ซึ่งมีต้นทุนในการผลิตสูง

4.ควรมีการจัดนำระบบ 5 ส. มาใช้ในการดำเนินงานของสหกรณ์

- สะอาด
- สดวก
- สะอาด
- สุขลักษณะนิสัย
- สร้างนิสัย

5.สมาชิกสหกรณ์ทุกคนควรมีความเข้าใจกันและตกลงกันให้ดีกว่านี้แล้วร่วมมือกันทำงาน ให้สหกรณ์ดีขึ้นหรือเจริญต่อไป และควรมีการแสดงผลการดำเนินงานให้แก่สมาชิกสหกรณ์อย่าง ชัดเจนและต่อเนื่อง

6. ควรให้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐ เข้ามามีบทบาทให้คำแนะนำและฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรให้บ่อยครั้ง และควรมีเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เข้ามาดูแลหรือสัตวแพทย์เข้ามาดูแลอย่างใกล้ชิด ควรมีการแจกยารักษาโรค โคนมและสิ่งจำเป็นในการเลี้ยง โคนมให้แก่สมาชิกบ้าง หรือทางสหกรณ์ควรจัดให้มีอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาให้พอเพียงกับความต้องการของสมาชิกอยู่เสมอ

7. ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ของสหกรณ์โคนมที่พบในการวิจัย คือ สหกรณ์ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินกิจกรรมเนื่องจาก อ.ส.ค. จ่ายเงินล่าช้า (2 ปีหลัง) ทำให้สหกรณ์ขาดสภาพคล่องทางการเงิน คณะกรรมการสหกรณ์ไม่มีความซื่อสัตย์ในการดำเนินงานและระบบการทำงานไม่ดีเท่าที่ควร ด้านตลาดไม่คงที่ทำให้มีปัญหามากโดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงปิดเทอม สหกรณ์ขายน้ำนมดิบไม่ได้ การเงินไม่โปร่งใส อาหารราคาแพง โดยเฉพาะอาหารข้น เรื่องยาปฏิชีวนะรักษาโคนมและวิตามินขาด ราคาผลผลิตต่ำอยู่มาก คุณภาพน้ำนมมีการปนเปื้อนของเชื้อแบคทีเรียในวัวนมเพราะวัวเป็นโรค (นมมักเสียเป็นบางครั้ง) วัวผสมไม่ติดเนื่องจากสุขภาพโคนมพนักงานมากเกินไป ปัญหาระหว่างประธานและกรรมการและสมาชิกสหกรณ์เกี่ยวกับการเข้าร่วมประชุม การรับรู้ปัญหาและการยอมรับเหตุผล

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จโดยแยกกลุ่มตัวอย่าง เป็น กรรมการสหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์
2. ควรจะมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ต่อไป โดยจะได้มีความต่อเนื่องและมีการนำผลการวิจัยไปปรับปรุงใช้ในระบบสหกรณ์ให้ดีขึ้น
3. ควรมีการแก้ไขปัญหาจากผลการวิจัยในครั้งนี้เพื่อปรับปรุงให้ระบบสหกรณ์ดีขึ้น